A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nyolcadik tanács)

2011. október 6. *

A C-382/10. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Unabhängiger Verwaltungssenat Wien (Ausztria) a Bírósághoz 2010. július 29-én érkezett, 2010. július 22-i határozatával terjesztett elő az előtte

Erich Albrecht,

Thomas Neumann,

Van-Ly Sundara,

Alexander Svoboda,

Stefan Toth

és

a **Landeshauptmann von Wien**

között folyamatban lévő eljárásban,

* Az eljárás nyelve: német.

A BÍRÓSÁG (nyolcadik tanács),

tagjai: K. Schiemann tanácselnök, A. Prechal (előadó) és E. Jarašiūnas bírák,

főtanácsnok: J. Mazák,
hivatalvezető: K. Malacek tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2011. június 8-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– E. Albrecht, T. Neumann, V.-L. Sundara, A. Svoboda és S. Toth képviseletében A. Natterer és M. Kraus Rechtsanwälte,

– a cseh kormány képviseletében M. Smolek és J. Vláčil, meghatalmazotti minőségben,

– a holland kormány képviseletében C. Wissels, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében B. Schima és A. Marcoulli, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az élelmiszer-higiéniáról szóló, 2004. április 29-i 852/2004/EK európai parlamenti és a tanácsi rendelet (HL L 139., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 34. kötet, 319. o.; a továbbiakban: rendelet) II. melléklete IX. fejezetének (3) pontja értelmezésére irányul.

2 E kérelmet az E. Albrecht, T. Neumann, V.-L. Sundara, A. Svoboda és S. Toth, valamint a Landeshauptmann von Wien (Bécs tartományának kormányzója) között pékés cukrászáruk önkiszolgáló értékesítésére szolgáló pultok berendezésével kapcsolatos határozatok tárgyában folyamatban lévő jogvitákban terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós szabályozás

3 A rendelet „Hatály” című 1. cikke (1) bekezdésében a következőket írja elő:

„Ez a rendelet az élelmiszer-ipari vállalkozásokra vonatkozó általános szabályokat állapítja meg az élelmiszer-higiénia terén, figyelembe véve különösen a következő elveket

a) az élelmiszer-biztonság elsődleges felelősségét az élelmiszer-ipari vállalkozó viseli;

[...]

d) a HACCP elvein alapuló eljárások általános alkalmazásának a helyes higiéniai gyakorlattal együtt meg kell erősítenie az élelmiszer-ipari vállalkozók felelősségét;

[...]”

4 A rendelet „Általános és különleges higiéniai követelmények” címet viselő 4. cikke (2) bekezdésében kimondja:

„Az élelmiszerek termelésének, feldolgozásának és forgalmazásának bármely szakaszát az (1) bekezdés alkalmazási körébe tartozó szakaszokat követően végző élelmiszer-ipari vállalkozók betartják a II. mellékletben megállapított általános higiéniai követelményeket […]”

5 A rendelet „Veszélyelemzés, kritikus szabályozási pontok” című 5. cikke (1) és (2) bekezdésében kimondja:

„(1) Az élelmiszer-ipari vállalkozók a HACCP alapelvein alapuló folyamatos eljárást vagy eljárásokat vezetnek be, alkalmaznak és tartanak fenn.

(2) A HACCP (1) bekezdésben említett alapelvei a következőkből állnak:

a) azon veszélyek azonosítása, amelyeket meg kell előzni, ki kell zárni vagy elfogadható szintre kell csökkenteni;

[…]”

6 A rendelet „A valamennyi élelmiszer-ipari vállalkozóra vonatkozó általános higiéniai követelmények (kivéve, ha az I. melléklet alkalmazandó)" című II. melléklete „Az élelmiszerekre alkalmazandó rendelkezések" című IX. fejezete (3) pontjának szövege a következő:

„Az élelmiszert a termelés, a feldolgozás és a forgalmazás minden szakaszában óvni kell bármilyen szennyeződéstől, amely az élelmiszert emberi fogyasztásra alkalmatlanná, az egészségre ártalmassá, vagy olyan módon szennyezetté teheti, hogy az előállt állapotban ésszerűtlen volna fogyasztását elvárni."

A nemzeti szabályozás

7 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az élelmiszer-biztonságról és a fogyasztóvédelemről szóló törvény (Lebensmittelsicherheits- und Verbraucherschutzgesetz, BGB1. 2006. I., 13/2006) 39. §-a (1) bekezdésének 13. pontja értelmében, amennyiben megállapítják az élelmiszerekre alkalmazandó jogszabályok megsértését, a Landeshauptmann a jogsértés jellegétől függően és az arányosság elvére figyelemmel megteszi a szükséges intézkedéseket a hiányosságok orvoslása és a kockázatok csökkentése érdekében, adott esetben megfelelő határidő, valamint az elengedhetetlen követelmények vagy feltételek előírásával. Ezen intézkedések különösen építészeti, műszaki, illetve a berendezések területén elvégzendő javítások előírására irányulhatnak. Az intézkedések költségeit a vállalkozó viseli.

8 Az említett törvény 90. §-a (3) bekezdésének 1. pontja értelmében aki megsérti a 96. és 97. cikket, közigazgatási jogsértést követ el, amelyet a kerületi közigazgatási hatóság 20 000 euróig – ismételt jogsértés esetén 40 000 euróig – terjedő bírsággal sújthat, és e bírság meg nem fizetése esetén a büntetést hat hétig terjedő időtartamú szabadságvesztésre változtathatja át.

Az alapeljárások és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

9 A kérdést előterjesztő bíróság előtt több, pék- és cukrászáruk értékesítését végző franchise-átvevő által benyújtott kereset elbírálása van folyamatban. Az illetékes hatóságok kötelezték e franchise-átvevőket arra, hogy az ezen áruk önkiszolgáló értékesítésére szolgáló pultokat úgy rendezzék be, hogy a szóban forgó termékeket csak erre szolgáló technikai segédeszközzel lehessen elvenni, és amennyiben egy terméket elvettek a pultról, azt utána ne lehessen visszatenni.

10 Ezen előírásokat hatósági ellenőrzések előzték meg, amelyek során megállapították, hogy az alapügy tárgyát képező élelmiszerboltokban pék- és cukrászáruk önkiszolgáló értékesítésére szolgáló pultokat állítottak fel. Ezen ellenőrzések megállapításai szerint a pultok fedői fogantyúkkal vannak ellátva, amelyek segítségével a fedők az egyik kézzel megemelhetők, míg a másik kézzel a vásárlók rendelkezésére bocsátott fogóval el lehet venni a termékeket. A vásárlónak ezt követően a fogót le kell tennie és a fedőt le kell zárnia.

11 A Landeshauptmann von Wien álláspontja szerint ezen önkiszolgáló pultok esetében fennáll a veszélye annak, hogy a vásárlók az árut puszta kézzel megfogják, illetve azokat leköhögik és letüsszentik. E hatóság hangsúlyozta továbbá, hogy e pultok esetében nem zárható ki, hogy a vásárlók az árut visszategyék a pultba. Az említett hatóság álláspontja szerint az, hogy ezen élelmiszerek ki vannak téve a vásárlók tüsszentéseinek, magában hordozza annak a veszélyét, hogy e termékekre baktériumok és vírusok kerüljenek. Továbbá az élelmiszer puszta kézzel történő megfogása esetén ugyanígy átterjedhetnek a kórokozók.

12 Az alapügy felperesei a kérdést előterjesztő bíróság előtt arra hivatkoznak, hogy a szóban forgó pultokat Németországból importálták, ahol azokat százával, sőt ezrével használják az élelmiszer-kereskedelemben. A német hatóságok eddig egyetlen

esetben sem kifogásolták, hogy e pultok nem felelnek meg a rendelet II. melléklete IX. fejezete (3) pontja szerinti előírásoknak. Az alapügy felperesei hangsúlyozzák továbbá, hogy a vásárlók figyelmét kifejezetten felhívják arra, hogy az elvett árut ne tegyék vissza a pultra.

13 A kérdést előterjesztő bíróság hozzáteszi, hogy a Németországból és Ausztriából származó szakértői véleményekből kitűnik, hogy az említett pultok nem okoznak higiéniai jellegű problémákat.

14 Mivel úgy vélte, hogy az előtte folyamatban lévő jogviták megoldásához a rendelet II. melléklete IX. fejezete (3) pontjának értelmezése szükséges, az Unabhängiger Verwaltungssenat Wien úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Milyen szempontok alapján vizsgálandó, hogy mikor áll fenn a [rendelet] II. melléklete IX. fejezetének (3) bekezdése szerinti emberi fogyasztásra való alkalmatlanság? Már akkor fennáll-e az effajta alkalmatlanság, ha a megvásárlásra felkínált élelmiszert a potenciális vásárló alkalmasint megérintheti, illetve letüsszentheti?

2) Milyen szempontok alapján vizsgálandó, hogy mikor áll fenn a [rendelet] II. melléklete IX. fejezetének (3) bekezdése szerinti egészségre való ártalmasság? Már akkor fennáll-e az effajta egészségre való ártalmasság, ha a megvásárlásra felkínált élelmiszert a potenciális vásárló alkalmasint megérintheti, illetve letüsszentheti?

3) Milyen szempontok alapján vizsgálandó, hogy mikor áll fenn a [rendelet] II. melléklete IX. fejezetének (3) bekezdése szerinti olyan szennyeződés, amelyre tekintettel az előállt állapotban egy meghatározott élelmiszer fogyasztását már ésszerűtlen elvárni? Már akkor fennáll-e az effajta szennyeződés, ha a megvásárlásra felkínált élelmiszert a potenciális vásárló alkalmasint megérintheti, illetve letüsszentheti?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

15 Együttesen vizsgálandó kérdéseivel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a rendelet II. melléklete IX. fejezetének (3) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy olyan körülmények között, mint amelyek az alapügyben fennállnak, a pék- és cukrászáruk önkiszolgáló értékesítésére szolgáló pultok esetében önmagában az alapján, hogy a potenciális vásárlók elméletileg puszta kézzel megérinthetik az eladásra kínált élelmiszereket, vagy azokat letüsszenthetik, megállapítható-e, hogy ezen élelmiszereket nem óvták meg minden olyan szennyeződéstől, amely az élelmiszert emberi fogyasztásra alkalmatlanná, az egészségre ártalmassá, vagy olyan módon szennyezetté teheti, hogy az előállt állapotban ésszerűtlen volna fogyasztását elvárni.

16 E tekintetben meg kell állapítani, hogy az említett (3) pont olyan általános higiéniai szabályt ír elő, amelynek a rendelet 4. cikkének (2) bekezdése szerinti élelmiszer-ipari vállalkozóknak e rendelkezés értelmében meg kell felelniük.

17 Ugyanezen (3) pont a rendelet 4. cikkének (2) bekezdésével együttesen értelmezve tehát arra kötelezi az említett vállalkozókat, hogy az élelmiszert a termelés, a feldolgozás és a forgalmazás minden szakaszában óvják bármilyen szennyeződéstől, amely az élelmiszert emberi fogyasztásra alkalmatlanná, az egészségre ártalmassá, vagy olyan módon szennyezetté teheti, hogy az előállt állapotban ésszerűtlen volna fogyasztását elvárni.

18 Az említett rendelkezéseknek az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében az értelmezés során szintén figyelembe veendő kontextusát illetően (lásd ebben az értelemben a C-116/10. sz., Feltgen és Bacino Charter Company ügyben 2010. december 22-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-14187. o.] 12. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési

gyakorlatot) a rendelet 5. cikkét is figyelembe kell venni, amint arra joggal hivatkoznak az alapügy felperesei, a cseh és a holland kormány és az Európai Bizottság.

19 Az említett 5. cikk (1) bekezdése értelmében az élelmiszer-ipari vállalkozók a HACCP alapelvein alapuló folyamatos eljárást vagy eljárásokat kötelesek bevezetni, alkalmazni és fenntartani. Ezen elvek között szerepel a rendelet 5. cikke (2) bekezdésének a) pontja szerinti elv, amely értelmében azonosítani kell azon veszélyeket, amelyeket meg kell előzni, ki kell zárni vagy elfogadható szintre kell csökkenteni.

20 Amint az többek között a rendelet 1. cikke (1) bekezdésének a) és d) pontjából kitűnik, az e rendelet 5. cikkének (1) bekezdésében előírt kötelezettség az uniós jogalkotó azon célját fejezi ki, hogy az élelmiszer-biztonság elsődleges felelősségét az élelmiszer-ipari vállalkozó viselje.

21 Márpedig a rendelet II. melléklete IX. fejezetének (3) pontját úgy kell értelmezni, hogy az ne sértse e rendelet 5. cikkének hatékony érvényesülését.

22 Ennélfogva olyan helyzetben, mint amely az alapügy tárgyát képezi, amikor az illetékes hatóságok nem állapították meg tényleges szennyeződés fennállását, pusztán azon megállapítás alapján, hogy a potenciális vásárlók elméletileg puszta kézzel megérinthetik az eladásra kínált élelmiszereket, vagy azokat letüsszenthetik, nem állapítható meg e (3) pontnak az érintett élelmiszer-ipari vállalkozók általi megsértése anélkül, hogy figyelembe vennék az e vállalkozók által a rendelet 5. cikke értelmében az e rendelet II. melléklete IX. fejezetének (3) pontja szerinti szennyeződésből eredő veszély megelőzése, kizárása vagy elfogadható szintre történő csökkentése érdekében tett

intézkedéseket, és anélkül, hogy a rendelkezésre álló valamennyi releváns információra figyelemmel megállapítanák az e tekintetben megtett intézkedések elégtelenségét.

23 Ez utóbbi megállapítás tekintetében ezen intézkedések elégtelensége nem állapítható meg különösen azon esetleges szakértői vélemények figyelembevétele nélkül, amelyeket e vállalkozók annak bizonyítása érdekében terjesztenek elő, hogy az önkiszolgáló értékesítésre szolgáló ilyen pultok nem okoznak problémát higiéniai szempontból.

24 Következésképpen a feltett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy a rendelet II. melléklete IX. fejezetének (3) pontját úgy kell értelmezni, hogy olyan körülmények között, mint amelyek az alapügyben fennállnak, a pék- és cukrászáruk önkiszolgáló értékesítésére szolgáló pultok esetében önmagában az alapján, hogy a potenciális vásárlók elméletileg puszta kézzel megérinthetik az eladásra kínált élelmiszereket, vagy azokat letüsszenthetik, nem állapítható meg, hogy ezen élelmiszereket nem óvták meg minden olyan szennyeződéstől, amely az élelmiszert emberi fogyasztásra alkalmatlanná, az egészségre ártalmassá, vagy olyan módon szennyezetté teheti, hogy az előállt állapotban ésszerűtlen volna fogyasztását elvárni.

A költségekről

25 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nyolcadik tanács) a következőképpen határozott:

Az élelmiszer-higiéniáról szóló, 2004. április 29-i 852/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet II. melléklete IX. fejezetének (3) pontját úgy kell értelmezni, hogy olyan körülmények között, mint amelyek az alapügyben fennállnak, a pék- és cukrászáruk önkiszolgáló értékesítésére szolgáló pultok esetében önmagában az alapján, hogy a potenciális vásárlók elméletileg puszta kézzel megérinthetik az eladásra kínált élelmiszereket, vagy azokat letüsszenthetik, nem állapítható meg, hogy ezen élelmiszereket nem óvták meg minden olyan szennyeződéstől, amely az élelmiszert emberi fogyasztásra alkalmatlanná, az egészségre ártalmassá, vagy olyan módon szennyezetté teheti, hogy az előállt állapotban ésszerűtlen volna fogyasztását elvárni.

Aláírások